

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Erik Siegodts Historie.

Indbydelsesskrift til den offentlige Examen

i

Frederiksborgs lærde Skole

i September 1821,

af

Paul Bendtsen,

Lærer i Historie og Geographie ved samme Skole.

Kjøbenhavn, 1821.

Trykt i det Schultziske Officin.

Statens pædagogiske Studietsamling
København V.

Erik Siegods Historie.

Estrith, Søster til Knud den Store, blev gift med Ulf Jarl; hans Søn var Svend, der efter sin Moder sædvanligst kaldes Estrithsen. Han blev Konge i Danmark, og da han i Aaret 1074 døde, efterlod han sig ingen ægtefødte Børn; thi den eneste Søn, han havde havt med sin Dronning Gunhild, og som bar Faderens Navn, synes allerede i sin Barn- dom at være død. Derimod havde han mange uægte Børn, baade Søn- ner og Døttre, men der er kun lidet sagt om alle disse Mødre, og det er endda uvist, hvormeget man kan troe deraf.

Hans uægte Sønner fødtes ham i følgende Orden: Knud-Magnus, Harald, Knud, Oluf, Erik, Thorgils, Svend, Sigurd, Bendt eller Benedict, Biørn, Guttorm, Gimun, Ulf eller Ubbe, Niels. Blandt Døttrene nævnes: Sigrid, som ægtede Godeskalk, Konge i Benden, og blev Moder til Henrik, der blev opdragen i Danmark, og om hvem siden vil blive talt: Ingrid, som blev gift med den norske Konge Oluf Kyrrer: Ragnhild, gift med en mægtig Nordmand, Svend Askilsen: og Gunhild, der af nogle kaldes Helena.

Blandt Svend Estrithsens Sønner vare flere mærkelige Mænd; især Knud, der blev Konge, og som efter sin Død fik Tilnavnet: den hellige, og Bendt, der tilligemed sin Broder Kong Knud blev dræbt i Sanct Albani Kirke i Odense af de oprørske Bønder; men fremfor dem alle fortæner dog Erik, der allerede i levende Live blev kaldet den Siegode, at omtales.

Denne Erik er født i Slangerup i Sjælland omtrent Aar 1056. Hvem hans Moder var, veed man ikke, heller ikke er det bekjendt, hvem der var hans Fosterfader, eller Opdrager, men at hans Opdragelse har været god, derom vidne saavel hans personlige Egenheder, som hans gode Regjering og den store Afgtelse og Kiærlighed, alle hans Underfaatter følte for ham.

Erik var endnu temmelig ung, da hans Fader døde. Hans ældre Broder, den fredelige Harald, valgtes til Konge af det danske Folk, især Tynderne, og den modige og driftige Knud blev Jarl eller Stattholder i Sjælland, samt udnævnt til at følge Harald i Regjeringen, om han overlevede ham; men de øvrige Brødre fik mod Erik og Brug intet Land eller Herredømme, hvorfor de ældre af dem, blandt hvilke Erik var, stiftede Partier mod Kongen, og gjorde ham Uro. I Aaret 1080 døde Harald, og Folket tog da Knud til Konge. Erik fik nu Sjælland, og fra den Tid af vare disse to Brødre bestandig Venner.

Der er intet fortalt om Eriks Bedrifter i de første Aaringer, han bestyrede Sjælland, men med Rimelighed kan man formode, at han har kæmpet i Forening med Kongen mod Esthlænderne og de Sonden for dem boende Folk, der endnu i de Tider vare Hedninger.

Siden, da Knud i Aaret 1085 med Folkets Samtykke besluttede at fornye de danske Kongers gamle Fordringer paa Engelland, og i den

Henseende opbød en stor Hær og Flaade, udrustede Erik 120 velbemandede Skibe for at følge ham. Medens nu Krigsfolkene og Flaaden samlede sig i Liimfiorden, opholdt Brødrene sig i Slesvig, og der fik de Efterretninger om, at Bønderne truede med at anfælde Riget, hvorover de besluttede, ikke at føre Krigsfolkene over til Engelland, førend Fædrenelandet var sikret for Anfald af Fremmede. Noget Tid gik nu hen, og Knud kom ikke til Hæren. Heraf toge Ildesindede Anledning til at bagtale ham, og da man desuden begyndte at mangle Levnetsmidler paa Flaaden, blev Almuen utaalmodig og oprørsk, og sendte Oluf, en af Kongens Brødre til ham, for at forlange at han skulde indfinde sig hos dem; i modsat Tilfælde vilde hver drage hjem til sit¹⁾, og skete det, maatte Krigstoget for det Hær gaae overstyr. Over dette Budskab blev Kongen saa opbragt, at han befalede at binde Oluf, som han mistænkte for Forræderie. Dette udførte Erik, da ingen af de andre Tilstedeværende vilde lægge Haand paa ham, og herfra skriver sig det paafølgende Fiendskab, Oluf bar til ham. Endnu varede det noget, inden Knud kunde komme til Leiren ved Liimfiord, og da han og Erik endelig kom, fandt de, at Hæren alt havde splittet sig ad, og at næsten alle vare reiste hjem, undtagen de Hielpetropper, som hans Svoger Oluf Kyrrer havde sendt fra Norge. Bred forlod Kongen nu Sjælland, og fulgte med Erik over til Sjælland, og derfra strax igjen til Fyen, hvor han haardelig tiltalte Folket og paalagde Bønder. Det nyttede ikke, at Erik talte til Bedste for Almuen, og forestillede ham, at det mere var enkelte Mænds forførelse Anslag og i det hele Mangel paa Levnetsmidler, end Uvillie og Opsættsighed, der havde for-

1) Da Krigsfolkene i de Tider maatte underholde sig selv, havde Kongen ikke Ret til, at lade dem vente efter sig. Blev han borte over den fastsatte Leidingstid, kunde enhver i Hæren efter Behag reise hjem eller blive.

ledet dem. Kongen var ubøielig. I Selskab med sine Brødre Erik og Bendt samt andre Høvdinger og meget Folk drog han omkring paa Thingene i Jylland, truede Bønderne med haarde Ord, og paalagde dem tunge Bøder. Vel gav han dem Valget, enten strax at udrede de paalagte Bøder, eller at forbinde sig til at betale Geistligheden Tiende; men de fleste valgte det første, da de ansaae det for uretfærdigt, at paalægge deres Efterkommere en nye og trykkende Byrde for at spare dem selv. Med Strænghed bleve nu Bøderne indkrævede af utroe og rovgjerrige Opbeboersmænd, blandt hvem Saxo især udmærker en vis Toste ved at give ham Ugenavnet speculator, det er: Underflæberen eller Bedrageren.

Dette vilde Wendelboerne i Jylland ikke taale, men gjorde Oprøbsstand, og mange sloge sig til dem. Kong Knud, som overalt i Jylland fandt saavel Almuen, som Høvdingerne opbragte mod sig, maatte da flygte til Slesvig, og da han heller ikke her fandt Stemningen god, tog han paa et Skib over til Fyen, hvor han landede ved Assens, og skal tilføds være gaaet derfra til Odense. Her havde han sine Brødre Erik og Bendt tilligemed en Deel Hofmænd hos sig; Erik raadede ham da at reise til Sjælland, men da Bendt syntes, at det var skammelig at flygte for Bønderne, besluttede Kongen til sin Ulykke at forblive i Odense, hvortil han endmere forlebedes af sin Farbroder Sarsen Asbjørn, der var Anfører for Oprøjerne, men som dog ved den nederdrægtigste List vidste at indbilde Kongen, at han i Hjertet var ham hengiven, og kun lod, som om han holdt med Bønderne, for at udforske deres Hensigter og underrette Kongen derom.

Smidlertid havde alt den jyske Bondehær sat over Bæltet til Fyen, hvor den sik stort Tilhæng og nærmede sig Odense. Kongen gif da med sine Brødre Erik, Bendt og Svend, og de gaae, der endnu vare ham troe, til Sanct Albani Kirke for at anraabe sin Skytshelgen Albanus,

til hvis Minde denne Kirke var bygget, om Bistand; men en Deel af Hoffolkene krøbe i Skiul, eller søgte at frelse dem ved Flugten. Erik raadede endnu engang sin Broder til at undslye Faren, men Kongen vilde ikke forlade sine faae troefaste Mænd: "Jeg vil hellere, sagde han, sætte mit Liv til for dem alle, thi da veed jeg, at Bønderne vilde blive forsonede, og de fleste af mine Mænd derved skaanede." "Nej, svarede Bendt, den Skam skal aldrig hende os, at vi skulde overgive Eder til Eders Uvenners Waaben, endskiøndt vi vare visse paa, dermed at frelse os selv. Danste Mænd skulde heller erfare, at vi forstaae at bruge vore Sværde og at væрге for vor Konge; thi vist vil jeg ikke vide med mig selv, at de skulde hugge dig ned for mine Dine, og jeg staae roelig og see derpaa; heller ikke har jeg hørt, at Gud lider bedre feige Skurke, end tappre og raske Stridsmænd; og langt hellere ville vi som trofaste Karle døe med dig, end siden leve med Spot, og gid den aldrig regnes blandt hæderlige Folk, som nu frygter eller skælver i mindste Maade. Enhver vise sig tapper og troe; thi det er en god Hørding, vi væрге for."

Imidlertid havde Bønderne, der allerede gennemstreifede Ddense, faaet Kundskab om, at Knud var i Sanct Albani Kirke; der strømmede de da alle hen, og søgte, at bryde ind. Kongen knælede for Alteret og bad. Bendt havde stillet sig midt i Kirkebøren; han bar Brynie, hvorunder var en rød Skarlagens Kiole og en Silkevest, han havde en forgyldt Hjelm paa, i høire Haand sit Sværd, og i venstre et rødt Skjold, hvori var afbildet en forgyldt Rytter. Erik stod ved hans Side, og med dem forsvarede Bønderne Blakmar og Palmar samt Thorgunnas Sønner Indgangen. Forgjæves stormede Bønderne ind paa dem, de mistede mange Folk og blandt dem deres Hovedansfører Evind Bifra. Medens Striden nu stod paa, skriftede Kongen og modtog Sacramentet, derpaa søgte han

ved Bønner og Løfter at formilde Folkets Kaserie; men der var ikke at tænke paa Frelse. Da Kirken var af Træ begyndte de efter den troløse Ushjønns Tilskyndelse at giennembryde Væggene, og ind ad Binduerne kastede de med Spyd og Stene, hvorved Kongen og flere af hans Folk bleve saarede. Bøndt, som indsaae, at det vilde være umuligt, at forsvare Kirken med saa faae Folk, naar der fra alle Sider skete Angreb, trak sig nu tilbage til Choret, tog Plads for Indgangen, og befalede de øvrige at tage vare paa de Steder, hvor Bønderne vilde bryde gjennem Væggene. Til Slutning maatte han dog vige for Mængden; Oprørerne trængte frem, og Kongen blev for Alteret dræbt med et Spyd. — Da Erik erfarede, at hans Broder var død, ansaae han det for rigtigst, at tænke paa sin egen Frelse, og forsøgte med nogle faae andre at hugge sig igjennem Flokken: han bad da Bøndt, der havde mange Saar, at følge efter, men vred over Kongens Fald gav denne til Svar, at han hellere vilde stride og døe, kastede derpaa Skioldet fra sig, greb med begge Hænder om Sværdfæstet, og hug løs paa Fjenderne indtil han omsider blev dræbt ved Kirkens Hovedudgang. Han var da 24 Aar gammel.

Smidlertid var Eriks modige Udfald lykkes; han slap vel ud af Kirken, og da de fleste kjendte ham, og han var yndet af alle, vilde ingen forfølge ham, saa at han let undkom, og begav sig derpaa til Sjælland. Dette tildrog sig i Aaret 1086 den 10de Juli, som var en Fredag. Knud havde da regjeret i 6 Aar, og var omtrent 34 Aar gammel. Erik var henvend 30 Aar. Saasnart Urolighederne havde lagt sig, valgte Syberne Dlaf til Konge; dette var ikke godt for Erik, der før havde lagt Haand paa ham og bundet ham; og nattet han var yndet af Sjællandsfarerne, og kunde gjøre Regning paa deres Trofskab, var det dog usikkert for ham, at give sig i Kamp mod Syberne, og da han desuden ønskede at undgaae

Borgerkrig, besluttede han heller at forlade Fædrelandet, og drog da efter nogen Tid over til Inge, Konge i Sverrige, af hvem han blev vel modtagen. Han førte med sig sin Kone, den ædle og skønne Bothilde, der var en Datter af Thrund eller Thorgut, som havde været Hird-Sark, det er Overhofmarskalk, hos Svend Estrithsen. Hun var ogsaa i Slægt med den Svenske Konge. Desuden havde han et stort Følge med sig, hvoriblandt var Marcus Skæggesen, der besang Eriks Bedrifter. Overalt, hvor han kom, holdt han en stor Hofstat, og blev æret og elsket af alle.

Kong Oluf regierede i Danmark henved 10 Aar. Men i al denne Tid var dog Erik ikke bestandig ude af Riget. Om Vinteren 1091 opholdt han sig i Roeskilde, hvor Bothilde fødte ham en Søn den 12te Marts; da kom fra Bodstrup en Bonde ved Navn Asbek, og berettede, at den myrdede Kong Knud, Barnets Farbroder, havde aabenbaret sig for ham, og sagt, at han vilde, at dette Barn skulde opkaldes efter ham; derfor fik Drengen Navnet Knud, og han blev siden en berømt Høvding.

Efter den Tid var Erik, saalænge Oluf levede, borte fra Danmark, og opholdt sig da enten i Sverrig hos Inge, eller i Rusland, hvor hans Broder Thorgils havde et Rige, og hans langtude Beslægtede Baldemar et andet. Om Sommeren plejede han gierne at drage ud paa Fribytterie, hvilket i de Tider var den rette Maade, hvorpaa man satte sig i Anseelse. Christine angreb han aldrig, men mod Hedningerne brugte han desto eftertrykkeligere sin Magt, og blandt dem vare især Esthlænderne, Liflænderne, Curlænderne og Wenderne de, der maatte prøve hans Vaaben; ogsaa var det dem, der især gjorde de Danske Skade ved deres Søeroverier, og desuden havde Wenderne forjaget hans Søstersøn Henrik²⁾ fra sit Rige,

2) Denne Henrik skal 3 Gange være bleven forjaget fra sit Rige i Wenden, og hver Gang ved dansk Hjælp igjen indsat. Først da den vendiske Konge Rrito var dræbt (omtrent

som var en Deel af deres Land. Erik seirede overalt, men de fleste af hans Bedrifter i disse Naringer ere glemte; kun veed man, at han bestræbte sig for at christne de overvundne, og etsteds i Esthland skal han endog have bragt det saavidt, at han kunde oprette et Nonnekloster. Nonnerne fulgte Benedicts Regler, og Klosteret kom til at bære Sanct Michaelis Navn. Hvad Aar det oprettedes, er uvist.

Selv i sin Landsflygtighed blev han saaledes en mægtig Høvding; han fik store Foræringer af fremmede Fyrster, og var baade udenlands og hjemme i Danmark mere æret og elsket, end hans Broder Kong Oluf, hvis Regieringstid var høist ulykkelig formedelst den store Hungersnød, der i flere Aar hiemsøgte de Danske.

Vinteren mellem 1094 og 1095 tilbragte Erik i Rusland, og drog om Vaaren efter Sædvane med Skibe og Folk paa Krigstog. Da bragtes ham det Budskab, at hans Broder Kong Oluf var død, og nu tænkte han ikke mere paa Fiender, men hastede hjem, for at modtage Regieringen i sit Fædrenerige. Ikke allene var han den ældste af Svend Estrithsens endnu levende Sønner, men tillige navnkundig ved sine Bedrifter, og elsket, fordi han havde fraraadet Knud den haarde Fremgangsmaade mod Almuen; han blev da med almindeligt Bifald af Folket antagen til Konge samme Aar i September Maaned, og til dette hurtige Valg³⁾ hidrog ogsaa hans Løfte om strengt at haandthæve Landets Love, og ikke at krænke Folkets gamle Ret til ene at beslutte, naar Angrebskrig skulde foretages.

Den Misvæert og Hungersnød, som i Olufs Tid havde trykket Folket, og paadraget Kongen det Ugenavn: Hunger, ophørte i Danmark,

1096 efter Suhms Mening) og Henrik havde ægtet hans unge Enke Slavina, kom han i rolig Besiddelse af sit Rige, og fik Arvtes Lande med.

3) Dengang var Danmark intet Arverige; men man pleiede dog gierne at vælge en af den afdøde Konges Sønner eller Beslagtebe til hans Eftermand.

saasnart Erik kom paa Thronen, omendstjøndt den endnu vedblev i Raboeländene, og Kornpriserne faldt saaledes, at 24 Tønder Sød, og siden endnu flere, nu ikke kostede mere, end en eneste Tønde i de foregaaende Aaringer havde kostet. Men ikke alene ved Jordens Frugtbarhed følte de Danske dem lykkelige under Eriks Regiering; Fred og Rolighed herskede overalt i Landet, og enhver levede under Lovens Beskyttelse tryk for den Mægtigeres Overlast og Forurettelser; thi ifølge sit Løfte holdt Kongen strengt saavel over Knud den Stores Bithirlags=Ret, som over sin Broder Harald Heins Love, der vare Almuen saa gunstige, og som Dlaf Hunger i sine Regieringsaar havde tilsidefat. Med Omhyggelighed vaagede han over Sæderne, og den Frækhed og Selvraadighed, som havde fundet Sted baade ved Hoffet og ellers overalt i Riget, forsvandt efterhaanden. Mod retskafne Folk var han mild og venlig, og ophøiede alle duelige Mænd, som han lærte at kjende; mod Forbrydere derimod var han saare streng: Syv lod han hænge, eller ogsaa hugge Hænder og Fødder af, og Bolksmænd forfulgte og udrøddede han med saadan Iver, at der til Slutning ingen mere fandtes i Landet; kortsagt: han regierede med saamegen Kraft og Klogskab, at kun faae Danske Konger kunne sættes ved Siden af ham. Lægger man nu hertil, at han var gavmild saavel mod Høvdingerne og sine Hofffolk, som især mod de Fattige, at han berigede Geistligheden, opbyggede Kirker og stiftede Kloster, kan man nok begribe, at han kunde faae Tilnavn af Siegod.

Kort efter at Erik var bleven Konge, kom en Præst, der tjente ved den Kirke, hvor Kong Knud var myrdet og begravet, og berettede ham, at der stete mange Bertegn ved Kongens Grav, hvoraf han sluttede, at han maatte være en Helgen. Den samme Præst havde alt forhen yttret denne Formodning for Dlaf Hunger, men kun fundet slet Modtagelse, da

Kongen truede ham med Livsstraf, saafremt han fordriftede sig til at udsprede saadan Løgn. Erik derimod hørte ham med Velvillie, og sagde, at det glædede ham at erfare dette, da han alt længe selv havde holdt Knud for en Helgen. Præsten fortalte da, at der var ingen, i hvad Sygdom og Skade han end havde, som paa kaldte Knuds Navn uden at blive hiulpen. Sandheden af dette Foregivende vare flere Præster strax rede til at bevidne, og daglig forøgedes Fortællingerne om de Mirakler, der nu skete; de bleve optegnede nøiagtigen og med mange Mænds Underkrist bekræftede i en Bog, der sendtes til Pave Urban den 2den, hvorom siden skal blive talt. Rygtet om Knuds Hellighed udbredte sig da snart blandt Folket, hvoraf mange da virkelig troede det, og begyndte at besøge hans Grav; men den største Mængde habede ham alt for meget til ikke at tvivle paa hans Hellighed.

Erik lod sig imidlertid være høist magtpaaliggende, at faae ham erkjendt som Martyr, og indskreven blandt Martyrernes Tal, hvortil han uden Tvivl bevægedes saavel af Kiærlighed til sin Broder, som især af Statsklogskab, da han derved kunde haabe at forøge sin Slægts Anseelse, og forskaffe Kongerne mere personlig Sikkerhed blandt et Folk, der kun taalte lidet af deres Regenter.

I det andet Aar af sin Regiering havde Erik nær faaet Krig med den norske Konge Magnus Barfod, der gjorde et Indfald i Halland, hvorhen Oprøreren Svend Haraldsen fra Norge var flygtet; men da Magnus snart trak sig tilbage, og Erik var sysselsat med Forberedelserne til et Tog mod de hedenske Bønder, der havde brudt Freden og plyndret paa de danske Strømme, kom Fiendtlighederne med de Norske ikke til Udbrud. Hvad der især foranledigede Toget mod Bønderne, var, at disse havde overfaldet en dansk Mand ved Navn Hute, da han vilde seile over fra

Sjælland til Falster, og slaaet ham ihjel, da han ikke vilde give sig til Fange. Autes Broder var den bekjendte Skialm Hvide, som var Farfader til Erkebiskop Absalon. Denne Skialm reiste nu om paa alle store Thinge i Riget, og formaaede ved sine Klager Folket til at vedtage et almindeligt Dpbud til Krig over hele Landet. Til saadant Foretagende opflammedes man end mere, da Alli og Herri, to Skaaninger, som formedelt deres Forbrydelse skulde været dræbte, vare undslupne, og havde fundet Beskyttelse i Sulin hos Bønderne, ved hvis Understøttelse de nu plyndrede deres forrige Landsmænd, hvor de saae Leilighed.

Omendskjøndt nu Erik fornemmelig var beskæftiget med Krigstilberedelserne, forsømte han dog ikke derover de fredelige Syssler; fornemmelig sørgede han for Religionens Fremme, og søgte at udbrede Christendommen paa Strand⁴⁾, hvor de fleste Indbyggere endnu vare Hedninger, dog synes ikke Kirker at være byggede der, førend nogen Tid efter hans Død; derimod lod han paa Den Sulland tre Kirker opføre, og skænkede rige Gaver til Kirken i Næstved.

Da næste Foraar (1097) nærmede sig, var alt den danske Flaade seilfærdig; den var bemandet med udsøgte Folk, og Kongen var selv Anfører. Da han landede i Bøden og mærkede, at Leuticierne og Njygerne alt stode færdige til Modstand, opstillede han sine Folk paa den fordeelagtigste Maade, man da kjendte, og som vore hedenske Forsædre troede, at Guden Odin selv havde lært Dannerkongen Harald Hildetand, da han skulde slaaes med Sigurd Ring paa Bravalla Heide. Ved denne

4) Det nuværende Eiderstedtske District i Hertugdømmet Slesvig er en Deel af det gamle Landskab Strand, der beboedes af Friser, og havde forðum en langt større Udstrækning. Men først rev Vesterhavet den nordlige Deel løs fra det faste Land, og den derved dannede De, som kaldes Nordstrand, blev i Aaret 1634 ved en Overtømmelse næsten ganske bortskyllet. En liden Levning af Den bærer endnu det gamle Navn.

Opstillingsmaade kom Hæren til at danne en ligesidet Trekant, i hvis Spids, der vendte mod Fienden, stillede en af de stærkeste og drabeligste Kæmper. Det næste Leed bestod af to, det tredie af tre Mand o. s. v. Trekantens Sider vare bedækkede med store Skjolde. I denne Slagorden, som de Gamle kaldte Svinfylking af den Liighed Formen havde med et Svinehoved, rykkede Erik med sin Hær mod Benderne, og selv gik han i Spidsen, iført Harnisk og Hielm med nedslaaet Visir.

Angrebet var hæftigt, og mange faldt paa begge Sider, blandt andre Sigurd, Kong Eriks Broder; men endelig maatte Benderne vige, og de Danske vandt en afgjørende Seier. De Flygtende søgte til deres Byer og Fæstninger, som de dog maatte overgive efter et kort Forsvar. Længst forsvarede Somsborgerne sig, men omsider maatte de falde til Gode, udlevere alle Søerøvere, og betale en stor Sum Penge. For nu at indjage Søerøverne i Almindelighed en saadan Skræk, at de ikke saa lettelig skulde vove igjen at angribe de Danske, besluttede Kongen og hans Mænd at straffe dem paa den grusomste Maade. Man bandt dem da med Hænderne paa Ryggen til Pæle, opskar deres Maver, og trak Tarmene ud; paa nogle skar man Hiertet ud af Siden, og kastede dem det i Ansigtet; dog skal dette sidste især have været den Straf, som de danske Overløbere maatte lide. Derpaa afbrændtes Huse og Byer vidt omkring; mange faldt for Sværdet, andre kvaltes af Røg og Luer, men de fleste undskydede dog, og kom siden til Erik, og overgave sig. De, der vare faldne fra det danske Herredømme, maatte udrede svære Bøder; de Fremmede, som nu underkastede sig, maatte give Skat; og i en Tale, som Kongen derpaa holdt til dem, paastod han, at deres Land ved Arv tilhørte de danske Konger, da Svend Tveskiæg havde eiet det. Til Slutning fatte han Mænd til at bestyre den Deel af Benden, som han havde

erobret, og lagde Besætning i Fæstningerne, sluttede Forbund med de overbundne Leuticier, samt uddeelte alt det Bytte, der var gjort, iblandt sine Folk; thi selv beholdt han intet.

Paa Hjemreisen skal han have angrebet Vland, rimeligviis for at straffe Asbiørn, som der var bleven Jarl, og som forhen havde været en af Hovedmændene for at oprøre Folket mod Knud den hellige og dræbe ham. Paa anden Maade kan man ikke forklare sig dette Foretagende, da Vland tilhørte Kong Inge i Sverrige, der var Eriks Ven, og som for ham i nogen Tid havde holdt Skaane besat og siden indrømmet han denne Provinds, saasnart han var kommet paa Thronen i Danmark. Paa Vland fandt Erik dog Modstand, og mistede Sibbe Udsøn, hvis Gravhøi findes der paa Ven ved Karlebye i Berkelbye Sogn.

Kort efter Eriks Hjemkomst opkom der Uenighed imellem ham og den Bremiske Erkebiskop Liemar, hvortil vel flere Grunde vare for Haanden: For det første havde Kongen taget Pave Urbans Partie, skøndt Erkebispens havde erklæret sig for hans Modstander Clemens; for det andet havde Kongen tilegnet sig Myndighed til, selv at indsætte Biskopper i sit Rige⁵⁾, da det dog i geistlige Anliggender var henlagt under det bremiske Erkesæde. Som Forevending brugte Liemar den Grusomhed, han havde viist mod Bønderne, hvilken han høiligen bebreidede ham, og truede desuden med Bansættelse. Saadant fandt Kongen sig ikke beføiet til at taale, og da han desuden gierne vilde være befriet fra en fremmed Erkebispens Indflydelse i Riget, henstød han Sagen under Pavens Dom, og sendte Gesandtere til Urban desangaaende. Disse medbragte da tillige et Skrift, der indeholdt Knuds Lovnet og en omstændelig Beretning om alle

5) Strax efter sin Hjemkomst fra Bønden havde han s. Er. gjort sin Beslagtede Ulfes til Biskop i Lund, da Bispesædet der ved Eigins Død var blevet ledigt.

de Mirakler, man indbildte Folk, at der vare skete ved hans Grav; de skulde da anmode Paven om, at indskrive Knud blandt de hellige Martyrer. Urban lovede ikke alene dette, men dømte ogsaa, som man kunde formode, at Erik havde Ret i sine Stridigheder med Liemar. Ikke desto mindre vedblev denne med sine Trubdsler. Kongen besluttede derfor, saavel som af flere Raarfager, selv at gjøre en Rejse til Rom. Denne sin Beslutning bekjendtgjorte han for Almuen, bestilte derpaa nogle af sine troe Venner til at bestyre Riget i hans Fraværelse, hvorpaa han næste Foraar (1098) tiltraade Rejsten med et mere udvalgt end stort Følge. Undervejs giennem Tyskland og Italien besøgte han mange Fyrster, Hovedstæder og Klostre, og til de hellige Steder, forbi hvilke hans Wei faldt, gik han tilfods. Overalt viste han stor Gæmildhed, og bortskænkede Ringe, Guld, Skriner med Kostbarheder o. s. v. især til Kirker og Klostre, hvilket han vel tildeels gjorde for at efterligne Knud den Store, der paa sin Romerrejse havde handlet saaledes, og tildeels, fordi han ved disse Gaver troede, at gjøre sig yndet af Gud og hans Hellige. Og saa til Venedig kom han. Det er derfor ikke at undre over, at han blev længe opholdt, og først hen ved Høsten kom til Paven, som da ikke opholdt sig i Rom, men i Bari, en Bye i Apulien, hvor han holdt Kirkemøde. Der modtog den hellige Fader ham paa det venstabeligste, og da han ikke var Erkebiskop Liemar god, var det let for Erik at overbevise ham om sin Ret i Stridighederne med denne Prælat; ja han udvirkede endog Tilladelse til at oprette et Erkesæde i sit eget Land, og fik Bekræftelse paa det forhen givne Løfte om sin Broders Canonisation. Paa Tilbagereisen fra Bari besøgte han Rom, hvor mange anselige Herrer gjorde hans Bekjendtskab; og, da han fra Ungdommen af havde lært at tale Latin, Italiensk og Tysk, behøvede han ingen Tolk i sine Samtaler med fremmede. I al Venstabelighed

tog han Afsted med Paven, og tiltraadte sin Hiemreise, og da han kom til Piacenza, stiftede han der i Nærheden et Giæstgiverhuus, og i Lucca udbetalte han en Sum Penge, hvorfor alle dansk talende, som paa Andagtsreiser til Rom besøgte bemældte Giæstgiverhuus, skulde have Wiin og anden Beværtning uden Betaling. Kong Erik reiste ogsaa hjem giennem Tyskland, men kom ikke til Danmark førend Aaret efter, 1099.

Han fik da snart at høre, at hans Søstersøn Henrik af Benden, der mest opholdt sig i Lübek, havde i Forening med Holstenerne, i hans Fraværelse fra Riget, gjort et lykkeligt Feldttog mod de hedenske Bender, der havde sammenrottet sig imod ham, fordi han vilde indføre Christendommen blandt dem; men Henrik havde ikke ladet sig nøie hermed; han havde ogsaa angrebet og undervunget de Bender, som stode under den danske Regiering. Opbragt over dette sidste lod Erik Høvdinger og Bønder stævne til Thing, for at overlægge med dem, hvad der ved denne Sag var at gjøre. Kongen talte da saaledes: "Det Indfald, som de sydlige Mænd have gjort i det Rige, som vore Frænder, de danske Konger, længe have eiet i Benden, mener jeg at være enhver bekiendt. Nu skulde derfor alle mine Mænd vide, at vi tænke at hævne denne Ufred, eller ogsaa at sætte vor Liv til derover." Da nu Folkets Mening stemmede fuldkommen overeens hermed, skete der Opbud til Krig over hele Riget. Han fik da en talrig Hær og Flaade samlet, og landede lykkelig i Benden. Om Tildragelserne paa dette Tog er kun lidet fortalt, men det veed man, at Erik seirede som sædvanlig, og at Henriks fornemste Anfører Biørn faldt i et Slag. Derpaa satte Kongen strax det danske Rige i Benden paa gammel Fod igjen. Medens dette gik for sig var hans Broder Biørn, der var Hertug i Slesvig, faldet ind i Henriks Rige fra den anden Kant. Han besatte Holsten og Ditmarsken, og for at have fri Udgang til disse

Lande i Fremtiden, anlagde han paa en Øe i Eideren en Fæstning, der siden kaldtes Reinoldsborg, og nu hedder Rendsborg. Idmyget ved saadanne Vanhæld maatte Henrik slutte Forlig, og lade sin Morbroder beholde, hvad hans var; dog varede Roligheden ikke længe; thi alt i næste Aar (1100) angreb den saksiske Markgreve Udo, rimeligviis efter Henriks Tilskyndelse, Leuticierne, der stode i Forbund med Danmark, og ved samme Leilighed vel ogsaa de danske Besiddelser i Benden, og erobrede Brandenburg efter 4 Maaneders Beleiring. Paa samme Tid blev ogsaa Kongens Broder Biørn paa Thinget dræbt af Nordalbingerne, som ved forrige Aars Krig vare blevne ham underlagte. Dog blev dette siden hævnnet af Hakon Ubbesøn, Kong Eriks Brodersøn og Magnus den Godes Datterdattersøn; hvorfor han til Belønning fik Kongens uægte Datter Ragnhild til ægte, og hun blev derpaa Moder til Erik Lam, som siden en kort Tid kom til at bestyre det danske Rige.

I det følgende Aar af Eriks Regiering blev hans Broder Knuds Legeme høitideligen optaget, og med Pragt nedlagt som Levninger af en Helgen. Alt i Januari Maaned 1098 var det forflyttet fra Sankt Albani Kirke og i en Steenkiste hensat i den nye Kirke i Odense, som da var under Bygning, og hvortil Knud selv havde lagt Grundvolden. Under det Aar derefter var Pave Urban død, og derved sinkedes baade Knuds høitidelige Begravelse som Helgen, og Erkebispstolens Drettelse i Danmark. Først maatte nemlig Kongen søge Stadfæstelse paa Tilladelsen til disse Anliggender af den nye Pave Pascalis, og dermed gik lang Tid hen.

Nu var endelig alt afgjort, og med den gudfrygtige flittige og retskafne Biskop Hubald af Odense overlagde Kongen, hvorledes denne Høitidelighed beqvemst kunde foretages. Ifølge deres Dvereenkomst blev en prægtig firkantet Trækiste forfærdiget; dens Sider havde høiet Skik-

Kelse, men Laaget var fladt; den blev beklædt med forgyldte Kobber- og Messing-Plader, hvori indfattedes himmelblaae og guulagtige Edelstene (det vil sige Glasflusser), og i Metallet udgravedes Billeder og Blomster. En rund Plade bedækkede Kistens forreste Ende. Ogsaa for hans Broder Bendt, der var falden med ham, udarbejdedes en firkantet Kiste, der overalt var beslaaet med forgyldt Kobber, og hvis forreste Side var inddeelt i Buer, der hvilede paa Pillere; under Buerne stode Christi og Apostlernes Billeder. Knuds Enke Edele, der nu var bleven gift med Hertug Roger i Neapel, sendte mange Penge til Erik; og Folk, der vilde ansees for gudsfrygtige, eller gjøre dem yndede af Kongen, indsendte ogsaa rige Gaver, for at det hele kunde udføres saa prægtigt som mueligt. Den 19de April blev bestemt til at nedlægge Brødrenes Liig i de nye Kister. Paa denne Dag mødte da i den nye Steenkirke, der nu var fuldført, alle danske Bisper tilligemed en stor Mængde andre, baade Geistlige og Verdslige paa Kongelig Befaling. Mangfoldige andre, saavel Fornemme som af Almuen strømmede ogsaa sammen. Først holdt nu Erik en Tale for Forsamligen, og sagde blandt andet, at han selv, om Geistligheden intet havde derimod, vilde udtage og nedlægge Knuds Liig, og heri bifaldt alle ham; han aabnede da Kirkehvelvingen, hvori den afdøde var henlagt; hans Liig udtog han af Steenkisten, og med Lovsang blev det baaret omkring Kirken i Procession. Da sad en Mand, der udgaves for Krøbling, Østen for Kirken, og da Helligdommen kom ham forbi, sprang han frisk op, og fulgte Processionen, og sang med de øvrige. Liget bragtes ind i Kirken, og midt paa Gulvet blev det nedsat. Der traadde da Folk frem, som forlangte, at Knuds Hellighed skulde prøves, inden de vilde troe paa den, hvorfor Kongen befalede, at det strax skulde skee, samt lagde til, at han var vis paa, at Prøven vilde faae et godt Udfald.

Man dannede da af Hør en menneskelig Stikkelse, der havde samme Størrelse, som den afbødes Legeme, og lagde den paa hans Beenrad; tændte den an, og lod den brænde op; og da nu alle saae, at Bøene herved ikke alene bleve ubeskadigede, men snarere syntes at have faaet en renere hvid Glands, end de forhen havde, blev Te Deum affjunget til Tegn paa Vissheden om eller rettere paa deres Tillid til Knuds Hellighed.

Derpaa nedlagdes han i den nye Kiste paa rødt og blaat Silke; under Hovedet og ved Siderne lagdes smalle Puder udstoppede med Fiær, og det hele blev bedækket med Linned, hvorovenpaa lagdes en Kobberplade med latinsk Indskrift af Biskop Hubald, hvori nævnes Knuds Dødsaar og Navnene paa dem, der vare faldne med ham, samt siges, at han omkom for Christendommens Skyld m. m. Da Laaget var paasat, henbæres Kisten paa Høialteret, og ved Knuds Side sættes hans Broder Wendt, i den nye Kiste, der for ham var forfærdiget.

Geistligheden søgte nu med Iver at udsprede Rygter om mangfoldige Mirakler, som skulde have tilbraget sig ved deres Grave, og eenfoldige Folk kom endog fra fremmede Lande med store Gaver til Præsterne, for at begiære Hielp af den hellige Knud, der nu var bleven Danmarks og især Odenses Beskytter; og i lang Tid høitideligholdt man i Danmark, Norge, Sverrige, Lüneborg og paa flere Steder den 10de Juli, som var hans Dødsdag.

Den nye Kirke, hvori han var bleven hensat, og som han havde besluttet at indvie til Sanct Albanus, blev nu kaldt Sanct Knuds Kirke, under hvilket Navn den endnu er bekiendt som en af de prægtigste Kirker i Danmark. Odense optog siden hans Billede i sit Waaben eller Segl, og i hver af Byens Kirker oprettedes et Alter eller Capel for Sanct Knud. Et Benedictiner-Kloster i Odense, som maastee var anlagt af Knud selv,

havde Kong Erik alt forud ladet udvide og opkalde efter sin hellige Broder; og efter Biskop Hubalds Raad havde han tillige anholdt hos Kong Wilhelm 2. i England om Tilladelse til at hente fra Klosteret Evesham 12 Munke, der forstode at ordne Klostersreglen og Munkeskikkene nøiagtig efter Benedicti Regel; og disse bleve nu Medlemmer af dette Kloster i Odense, for der at foranstalte alt paa det bedste ordnet. — For end mere at gjøre sin Broders Minde berømmeligt, stiftede nu Kong Erik et Gilde eller Samfund i Odense til hans Ære. Siden blev der ogsaa i andre Byer oprettet Sanct-Knuds-Gilder. Hvert Gilde havde sit Capel med Alter, hvor Gildes-Broderne samledes for at bede og lade synge Messer for alle Gildets Medlemmer baade levende og døde, og Knud skulde da som deres Helgen skaffe dem Rantorselse. Fra Gudstiensten gik de til deres Gildestuer, spile og drak, og glemte ikke Hellig-Knuds Skaal. De havde visse Love at følge ved deres Forsamlinger, og for nogle af disse Gilder skal Erik selv have forfattet Lovene. Hensigten af disse Gildes Oprettelse var dog ikke blot at forherlige Knud den helliges Minde; de havde ogsaa politiske Siemød, nemlig: at bringe Borgerne i Anselse, og høre dem til en Stand i Riget, der kunde veie op mod den overmodige Geistlighed og de tøileløse Bønder; at forædle Sæderne, da Bisperne og de fornemste Mænd i Almindelighed vare forbundne til at tage Deel i Gilderne tilligemed Borgerne; men fornemmelig, at hindre Drukkenskab, da de før brugelige Dmgangsgjæstebude, ligesom al Sviir uden for Gilderne, nu forbødes, og Umaadeligheden indskrænkedes ved strænge Love; endelig skulde ogsaa Gilderne forebygge Mord og Manddrab ved at træde paa en Maade i Stedet for de hedenste Fostbrødremaal, der ved Christendommens Indførelse vare blevne ophævede: ved disse forbandtes nemlig de eedsvorne Benner til at hævne hinandens Død, og i Gilderne blev det en stræng

Lov, at en Gildebroders Drab skulde hævnnes af de øvrige Medlemmer, og Morderen kunde altsaa neppe haabe, at undgaae sin Straf.

Den Nytte Gilberne i Begyndelsen stiftede, er umiskjendelig; men det gik dermed, som med saa mange gode Indretninger: efterhaanden udartede de.

Kong Erik havde saaledes faaet udført et af sine Hovedanliggender paa det hældigste, nemlig Knuds Canonisation; men det andet, et Erkebiskopædes Drettelse i Danmark, som ikke istand i hans Tid, omendkjendt Biskop Niemar, der saa ivrigen havde arbejdet derimod, var død, og hans Eftermand Humbert syntes at være ligegyldig i den Henseende.

Forsæt var nu gaaet hen, og i Begyndelsen af Sommeren gik der Sendebud mellem den danske, den norske og den svenske Konge for at beramme et Møde mellem dem ved Kongehelle ved Gøshælven paa Rigerne's Grændser. De gave hinanden Sikkerhedsbreve, og mødtes kort efter. Inge af Sverrig var den største og føreste, og dertil den alvorligste og for sin høie Alders Skyld den ærværdigste; Magnus af Norge var den driftigste og raskeste, og Erik af Danmark var den smukkeste, men dog vare de alle brave og veltalende Mænd, og store af Vert.

Hensigten af dette Møde var at stifte Fred mellem Inge og Magnus. Erik skulde mægle mellem dem. Da nu Almuen var samlet paa Thinget, og alting var i sin Orden, gik Kongerne affides hen paa Marken, og da de nogen Tid havde talt sammen, kom de tilbage og forkyndte Forsamlingen, at de havde sluttet Fred paa de Vilkaar, at hvert Rige skulde beholde de Grændser, det før Krigen havde, og for den Skade, som det ene Lands Indvaanere havde lidt af det andets, skulde de af deres egen Konge faae Erstatning, og for at Freden fremdeles kunde blive varig, gav Inge Kong Magnus sin Datter Margaretha til Ægte; og hun blev siden

kaldt Fredstifterinde (Frid-kolla), da Venfkabets Vedligeholdelse var Henfigten af dette Egteffab.

Medens dette tilbrog fig, havde Danmark Fred, men ftrar efter at Kongen var kommen hjem, begyndte Venderne at forurolige de Danffe paa nye; og da var fikkert Kongens Søfterføn Henrik med blandt Fredsførftyrerne; dog synes de fnaft at være blevne tvungne til Lydighed. Erik fad da Vinteren over hjemme, og ftyrede Riget i Ro. Da indtraf en førgelig Tildragelfe, fom Saxo Grammaticus fortæller paa en eventyrlig Maade, og tilfkriver Mufikens Kraft. En Dag nemlig, fom Kongen fad til Bords med fine Mænd, indfandt fig en Spillemand, der pralede af, at han ved fin Mufik kunde opvække alle Slags Lidenfaber, og giøre Menneffer affindige. Kongen tog ham paa Ordet, og befalede ham ftrar at aflægge Prøver paa fin Konft, hvormeget han end undflog fig derfor. Følgen blev, at Mufiken, rimeligviis i Forening med de tømte Bøgere, faaledes ophidsede Erik til Heflighed og Brede, at han fprang op, og dræbte fire af fine Hoffolk. Da han kom til fig fely igien, fortrød han denne Handling, betalte de lovbestemte Bøder, og for end mere at forfone fin Brøde, lovede han ved fig fely at giøre en Reife til det hellige Land, hvilket de Dages Dvertroe tillagde en ffor Kraft til at giøre Menneffene Gud velbehagelige.

Førend denne Reife kunde gaae for fig, maatte Erik føge at fikke Riget i fin Fraværelfe, og det er da rimeligt, at han i den Henfigt har fluttet nærmere Forlig med Henrik af Venden. Paa samme Tid blev ogfaa Bifpeftolen i Karhuus ledig, og han udnævnte da en vis Ulfild til Bifkop der; men i Særdelefhed laae det ham paa Hjertet at bringe alting i Rigtighed angaaende Erkebifpedømmets Dprettelfe i Danmark; han

sammenkaldte derfor Almuen og de Store, og foreslog Biskop Affer⁶⁾ i Lund til denne Værdighed, eftersom han ved sin høie Byrd, sine Rigdomme og Indsigter var en af de anseeligste Mænd i Riget. Alle bifaldt Kongens Valg; men saalænge Paven ikke havde bekræftet det og sendt Affer Pallium eller Erkebispekaaben, kunde han ikke tiltræde Embedet. For at udvirke dette, sendte da Kongen Gesandtere til Rom; men de kom ikke hjem igien, førend efter at han var reist bort fra Danmark. I det følgende Aar (1102) bekiendtgjorte Erik sin Beslutning angaaende Reisen til det hellige Land for dem, som han vilde tage med sig, og disse vare Folk, der i Størrelse og Skønhed kunde sammenlignes med ham selv. De hørte hans Villie med taus Bedrøvelse. Derpaa reiste han om, og gjorde sit Forehavende bekiendt paa de vigtigste Thinge i Riget. Da han nu kom til Viborg, og Folket der var forsamlet, takkede han dem for den Lydighed og Kiærlighed, de bestandig havde viist ham; derpaa aabenbaredede han dem, at han havde besluttet, at gjøre omtalte Reise. Alle bleve herover bedrøvede, og Taarerne stode mange i Minene, som om de skulde miste deres Fader. De bade ham om at blive, forklarede hans Fraværelses skadelige Følger for Riget; og en stor Deel kastede sig paa Knæe for ham, og bønfuldt ham om, mere at agte paa Folkets Vel, end sit Løfte, læggende til, at det sikkert vilde være Gud mere behageligt, om han styrede sit Rige vel, end om han paatog sig en saa lang og besværlig Reise; og da Kongen dog vedblev at undskyldte sig med, at han havde lovet denne Reise, tilbød Almuen at give en Trediedeel af alt, hvad de eiede til de Fattige, for derved at løse ham fra saa sørgeligt et Løfte; men Erik svarede, at Mennecker ikke kunde løse ham fra det Løfte, han

6) Han kaldes ogsaa Abjer, og af Poeten Marcus: Hzur. Han var en Søn af den berømte Svend Thrundsen, og Halvbroder søn af Eriks Dronning Botilde.

havde gjort Gud, og at han selv ved at benytte deres Kærlige Tilbud gjorde sig til Meeneder, og styrte sine Undersaatter i Siæld og Armod. Penge til Rejsens Omkostninger vilde han heller ikke modtage; dertil havde han nok, og sin Beslutning blev han troe.

Siden spurgte han Høvdingerne, hvem de troede, at der bedst kunde forestaae Riget i hans Fraværelse, og da alle svarede, at han selv var istand til vigtigst at bedømme saa vigtig en Sag, indsatte han til Rigsforstandere den før omtalte Biskop Ulf, og sin uægte Søn Harald, som da var omtrent 22 Aar gammel, og som for sin Tapperhed eller, som andre mene, for sin ranke smalle Berts Skyld blev kaldet Kesia, det er: Kastespyd. Dernæst gav Kongen Bestyrelsen over Sjælland og Rygen til Skialm Hvide, og udnævnte ham til Formynder og Opdrager for sin eneste ægtefødte Søn Anud⁷⁾, som dengang var 11 Aar gammel.

Efter saaledes at have ordnet Rigets vigtigste Anliggender, formanede han sine Slægtninge til indbyrdes Enighed, og lavede sig derpaa til Rejsen. Dronningen Bothilde besluttede at følge med sin Mand, og i Overensstemmelse med de Tidens Tænkemaade, gjorde hun det Løfte, ikke at søge Seng med ham, saalænge Rejsen varede; man troede nemlig ved saadan Afholdenhed at vinde Guds Naade i en særdeles Grad. Mange fornemme Folk baade Danske og Udlændinger besluttede ogsaa at følge Kongen. Snart udsprede sig da Nygtet om denne Reise vidt om; d blev kundgjort Keiser Henrik den 4de og Kong Philip den 1ste af Franrig; de sendte ham da store Foræringer, og med Keiseren⁸⁾ sluttede et Forbund, og skikkede ogsaa ham Vennegaver.

7) I sin første Barndom var han opdragen af Biskop Ulf.

8) Man veed til Noes for Erik som Statsmand, at han forstod, skede at vedligeholde Genf. med Keiser Henrik den 4de, uagtet han tillige var en Ven af Pape med Keiserens Fiende, og en Fiende af Erkebiskop Bismar.

Om Foraaret 1103 tiltraade Kong Erik sin Reise, efterat have antaget Korsfets Tegn, hvilket tilkiendegav, at han ikke blot havde ifinde som Pilgrim at besøge det hellige Land, men ogsaa at stride under Korsfets Fane; thi Korsfogene havde allerede nogle Kar tilforn taget deres Begyndelse. Med et talrigt Følge saavel af Ryttere som Fodfolk gik han ombord, og landede først i Gulland, en De, der gierne besøgte af dem, som fra Norden vilde over Rusland reise til Constantinopel. I Wisbye lod han en Kirke bygge, som han opkaldte efter Sanct Olaf, Dens Skytshelgen. Ogsaa mange af Kongens Følge gave Penge dertil. Efter en Maanedes Ophold paa Gulland seilede han videre og landede i Rusland, formodentlig ved Albeigeborg; hvorpaa Reisen fortsattes til-lands. Underveis sparede Kongen ingen Omkostninger, saa at hans store Gævmildhed overalt blev berømt, og fra de Steder, hvorigiennem han drog, gik Præsterne ham i Procession imøde, og frembare Reliquier og Helligdomme for ham. Overalt bebudede Sang og Klokkers Lyd hans Ankomst; mange stiplede til for at see ham, men ingensteds fandtes der nogen, som i Skionhed eller Vert var hans Lige. Da han kom til Kiev, hvor Storfyrsten Svetopolk residerede, blev han med Ugtelse modtagen, og fik Weisere og Krigsfolk med paa sin øvrige Reise giennem Rusland, da den for en stor Deel gik over Landstrækninger, der vrinklede af Røvere og Boldsmænd, og hvor Erik med sit Følge vilde have været udsat for Overfald og Plyndring, om Storfyrsten ikke havde viist sig saa velvillig mod ham.

Endelig ankom han lykkelig til Constantinopels Forstæder, hvor Keiser Alexius Commenus lod ham høfligt modtage og underholde paa kosterlig Bekostning, men saasom han nødigt saae fremmede Fyrster i Højsæde, indbød han heller ikke ham til at tage sit Ophold der. Da

Kongen dog besuagtet ubdab sig Tillabelse til at besøge Byens hellige Steder, berømte vel Keiseren dette hans gudelige Forehavende, men lovede ham dog først næste Dag Svar paa hans Forlangende. Sagen var, at Keiserens Livvagt paa den Tid meest bestod af nordiske Folk, (Waregerne), og ved deres Vistand kunde en nordisk Konge af saa megen Anseelse som Erik, let opvække Uroligheder, om han vilde; det blev derfor den mistænkelige Alexius dobbelt magtpaaliggende, at holde et vaaget Øie med en saadan Mand, og først at lære at kende hans Sindelag, førend han stienkede ham sin Tillid.

Saa snart nu Kong Eriks Ankomst var bleven Livvagten bekiendt, bade de alle Keiseren, at de maatte gaae ud og hilse paa Kongen, deres Landsmand. Dette blev dem da endelig tilstaaet saaledes, at kun nogle ad Gangen skulde besøge ham; og Keiseren passede, at der med hver Trop af disse Folk fulgte en, der forstod det danske Sprog, og som Speider kunde berette, hvorledes disse Besøg løbe af. I de lange Samtaler Erik da holdt med dem, forestillede han dem, at de ved Trofskab burde fortiene den Ære, at de, skiondt fremmede i Landet, dog havde Fortrin for de Indfødte, og saaledes nøde mere Lykke, end de hjemme kunde have ventet. Han formanede dem ogsaa til Vdruelighed, hvorved de bleve dueligere i Tienesten, og mindre udsatte for Trætte og Klammerie. Fremdeles bød han dem, at være mindre omhyggelige for Livet, end for Krigeræren, og lovede, at belønne dem, om de nogensinde kom hjem igjen, og at sørge for deres ~~Naarværende~~, om de faldt i Krigen.

Alt dette blev Keiseren ved sine ~~Trætte~~ Trætte ingen udmærket Ære, da han dog af hans Landsmænds gode Egenskaber burde have kunnet slutte, hvor udmærket han selv var. Konstantinogls Porte bleve nu ~~aanbode~~ aabnede for ham;

alt udpyntedes paa det bedste, og Gaderne belagdes med Teppe. Selv førte Alexius ham ved sin høire Haand giennem Byen til Slottet, som han overlod ham til Beboelse, og beværtede ham paa det prægtigste.

Siden tilbød Keiseren ham, at lade opføre et Skuespil paa Hippodromus⁹⁾ for ham, eller ogsaa at forære ham saa mange Penge, som Udgifterne ved saadant et Skuespil kunde beløbe sig til, hvilket var omtrent een Tønde Guld. Erik frabad sig Skuespillet, da Tilberedelserne dertil vilde medtage for lang Tid, og saaledes forsinke hans Reise. Ogsaa afflog han i Begyndelsen at modtage Pengene, maaskee fordi han havde kun lidet af Værdie at give igien; men da Keiseren paastod, at hans Afslag vilde vise Ringecagt for Giveren, modtog han dem. Keiseren gav ham desuden kostbare Klæder, 14 veludrustede Skibe, samt adskillige Helgenbeen og andre Reliquier, hvilke Erik satte mest Priis paa, og sendte under Keiserens Segl til Lund og Nøeskilde samt til Slangerup, hvor han havde ladet bygge en Kirke saaledes, at dens Alter kom til at staae paa det Sted, hvor han selv var født; og der blev nu henlagt en Træskaar, som udgaves for at være af Christi Kors, og desuden Been af den hellige Biskop Nicolaus af Myra¹⁰⁾. Kongen forærede igien Kei-

9) Hippodromus var en Plads i Constantinopel, hvor der, ligesom paa Circus Maximus i Rom, anstillede alle Slags Duelle især til Hest. Denne Plads var indrettet af Constantin den Store, 500 Fod lang og 120 Fod bred, og prydet med Støtter og andre Sæter, hvoriblandt især er at mærke en Pyramide, 50 Fod høi, og som dog kun bestod af en eneste Sten, hvori vare indhugne Hieroglypher. For mange tusinde Tilskuere indrettedes her et Skuespil.

10) Nicolaus af Myra, som af Keiseren var af det 4de Aarhundrede; han blev forfulgt og døde i 308, da denne var dræbt og Constantin den Store blev den 31ste Keiser, udmærkede Nicolaus sig ved at tale mod arianerne paa det store Kirke-møde i Nicæa. Efter sin Død blev han gjort til Helgen, og Rygtet gik, at der af hans Grav fremkom en Dødsstift, der helbrede alle Sygdomme. I 6te Aarhundrede blev han alt dyrket i Orienten og siden i Europa. I 11te Aarhundrede bragtes

seren adskillige nordiske Varer, der som Sielendheder vare i stor Anseelse i Constantinopel; rimeligviis har det været Foerværk, Eenhjørningshorn og maaskee tørrede Fisk, o. d. l. Alexius og Erik omgikkes venstabeligen, og for at Keiseren siden desbedre kunde erindre sig denne Konge, hvis Høide og Skønhed havde opvakt hans Forundring, lod han ham afmale i legemlig Størrelse baade staaende og i siddende Stilling. Da endelig alting til Reizens Fortsættelse var bragt i Orden, forlod Kongen Constantinopel, og gik med sit Følge ombord paa de ham forærede Skibe. Dmtrent midt i Sommeren naaede de Cypren, hvor de gik i Land, da Kongen fik Lyst til at besee denne De. Men ulykkeligviis faldt han her i en hidsig Feber, der berøvede ham i den Grad hans Kræfter, at han selv ikke ansaae det for mueligt, at undgaae Døden. Han lod sig derfor give Sacramentet, og hensov strax derpaa. Dette skete 17 Aar efter at hans Brødre Knud og Bendt vare dræbte i Ddense, og paa samme Dag i Aaret, den 10de Juli.

Lidende om denne sørgelige Tildragelse kom ikke førend næste Aar til Danmark, hvor den opvakte almindelig Bedrøvelse; thi ingen Konge havde været saa elsket, som han, og vel heller ingen fortient at være det. Med Myndighed og Klogskab havde han forestaaet Riget, og Folkets Velstand havde under hans Regiering overalt tiltaget. Han var retfærdig, arbeidsom, veltalende; besad Mod forenet med Sindighed, og havde en sielden Lykke i Krigsforetagender. I Dmgang var han venlig og nedladende, og naar han paa Thinge talte til Almuen, sluttede han gierne med at bede dem hilse deres Koner og Børn, ja endog deres Tjenestefolk. Han pleide da ogsaa at lægge til, at enhver skulde nyde Retfærdighed i

hans Regeme til Bari i Italien, og det gjorde da naturligviis ogsaa det Mirakler; men snart efter blev det beskt, og spredt vidt omkring i Verden.

Landet, og at han i Rættens Behandling var alles Skyldner. Fremdeles var han gudfrygtig uden at være stinellig, og gjorde meget for Religionens Skyld; saaledes sørgede han omhyggelig for at besætte de geistlige Embeder ligesaavel som de øvrige, med dueelige Mænd. Paa egen Betsostning lod han 5 Kirker af Steen opføre, og stænkede mange Godser saavel til dem, som til andre geistlige Stiftelser. I Hengivenhed for Geistligheden lignede han sin Broder Knud, ligesom ogsaa i Lyst til at indskrænke de Fornemmes alt for overhaandtagende Magt; men han gik frem med mere Lemfældighed og Klogskab, og besad ikke den ubøielige Stivfindighed, som Broderen; derimod hørte han gierne andres Raad. I Legemskræfter overgik han meget sine Samtidige: som Beviis derpaa fortæller man, at han siddende kunde brydes med to, som stode, og dog kaste dem under sig og binde deres Hænder. Naar han tog et Toug i hver Haand, og lod fire jevnt stærke Karle trække, to i hver Ende, saa kunde de ikke rykke ham af Stedet, men han derimod kunde drage dem alle til sig. I at kaste med Steen og Spyd havde han saa stor Færdighed, at han siddende kunde kaste længere, end en anden staaende. Han havde ogsaa en Stemme, der svarede til hans Styrke og Førlighed; thi i store Folkeforsamlinger kunde han tale saa høit og tydeligt, at alle hørte og forstode ham.

Da nu denne berømmelige Konge langt borte fra sit Fædreland var død og begravet, fortsatte hans Enke Bothilde Reisen til det hellige Land; men hun overlevede ham ikke længe. Paa Oliebierget nær ved Jerusalem døde hun, og blev begravet i vor Frues Kirke, der var opbyggt af Korsfarerne i Josaphats Dal, som ogsaa kaldtes Kedrons Dal.

Med hende havde Kong Erik kun een eneste Søn, den før omtalte Knud, der blev opkaldt efter Kong Knud, Eriks Broder. Uægte Børn

havde han flere af; men hans Dronning var i den Henseende saa overbærende med ham, at hun ikke allene taalte de Fruentimmer, som Kongen yndede, blandt sine Hofdamer, og omgikkes dem venstabeligen, men der fortælles endogsaa, at hun selv pyntede dem paa det bedste, for at de kunde være Kongen desto behageligere.

Den ældste af hans uægte Sønner, var den Harald, som han indfattede til Rigsforstander i sin Fraværelse fra Riget. Den anden var Erik, der blev født omtrent 1087, og som siden blev Konge i Danmark og fik Tilnavnet: Emun. En tredie uægte Søn havde han, som heed Bendt, om hvem man forresten intet veed. Desuden var han Fader til Ragnhild, der blev gift med Hakon Ubbesøn, og maaskee havde han flere uægte Døttre, men de omtales ikke i Historien.

Erik og Bothilde ansaaes siden af mange for hellige saavel for deres Dyders Skyld, som fornemmelig, fordi de døde paa en Andagtsreise, men af Paverne bleve de ikke indskrevne i Helgenes Antal.

Forældre, Forsørgere og Belyndere af vor studerende Ungdom indbydes til at bivaane vor offentlige Examen, som holdes paa de Dage, og i den Orden, som følgende Tabel viser.

Den offentlige Examen i Frederiksborgs lærde Skole holdes saaledes:

Onsdagen d. 19 Septbr.					
Formiddagen.					
8-12	Latin. Græsk. Hebraisk. Fransk. Tysk.	}	Candidaterne.	8-12	Latinsk Stil.
	Eftermiddag.				Eftermiddag.
6	Historiske Opgaver.		Classe 4.	2-6	Fransk og Tysk Version.
					}
					Classe 4.
Torsdagen d. 20 Septbr.				Löverdagen d. 22 Septbr.	
Formiddag.				Formiddag.	
	Latinsk Stil.		Classe 4.	8-12	Religions Opgaver. Declamation.
	Dansk Stil.		Classe 3.		}
	Eftermiddag.				Classe 4.
2-6	Latinsk Version.		Classe 4.	8-12	Dansk Stil.
	Dansk Stil.		Classe 1.		Arithmetik,
					Eftermiddag.
				2-6	Arithmetik og Geo- metrie skriftlig.
					}
					Classe 4.
Frøtdagen d. 21 Septbr.				Mandagen d. 24 Septbr.	
Formiddag.				Formiddag.	
8-12	Religion. Historie. Latinsk Stil.	}	Candidaterne	8-12	Latin. Græsk.
	Religion. Historie. Geographie.	}	Classe 4.		}
					Classe 4.
					Eftermiddag.
				2-6	Religion. Historie. Geographie.
					}
					Classe 3.